

ДОВГООЧІКУВАНА ПОДІЯ В ЖИТТІ МЕДИЧНИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ

16–17 жовтня 2024 року Національна наукова медична бібліотека України у змішаному форматі провела XXII Міжнародну науково-практичну конференцію вдруге на базі Наукової бібліотеки Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України.

Співорганізаторами наукового форуму виступили: бібліотека Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України і Секція працівників медичних бібліотек Української бібліотечної асоціації.

Відкрила конференцію в. о. генерального директора Національної наукової медичної бібліотеки України, заслужений працівник культури України Тетяна ОСТАПЕНКО такими словами: «Події останніх років, які випали на долю України, перевернули весь наш життєвий устрій, замкнули нас у стінах власних і робочих домівок та бомбосховищ.

Випробування, яких зазнали українці, не налякали, а лише згуртували нас. Ми відчули себе нацією: незламною і згуртованою. Безмежно тяжкий цей шлях, незрівнянно висока за нього плата, але, щоб відродитися і залишитися собою, ми змушені його пройти».

Цього року учасників конференції привітали: проректор з наукової роботи Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор біологічних наук, професор Іван КЛІЩ; начальник Управління медичних кадрів, освіти і

науки Міністерства охорони здоров'я України, доктор фармацевтичних наук, професор Сергій УБОГОВ; заступниця генерального директора Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, президентка ВГО Українська бібліотечна асоціація, кандидатка наук із соціальних комунікацій Оксана БРУЙ.

Слова підтримки прозвучали й від зарубіжних партнерів, які щороку долучаються до наукових форумів, організованих Національною науковою медичною бібліотекою України. Зокрема, свою щирю дружбу засвідчили лікар, історик медицини, голова Товариства Шпиталю Уяздовського з м. Варшава як багатолітній наш партнер, співзасновник Польської медичної бібліотеки імені професора Збігнєва Релігі, що функціонує на базі Національної наукової медичної бібліотеки України пан Кшиштоф КРУ-ЛІКОВСЬКІ та з щирими привітаннями до учасників конференції звернулась директорка Академічної бібліотеки Лат-

*Учасники XXII Міжнародної науково-практичної конференції
«Медичні бібліотеки України: досягнення, можливості, перспективи»*

війського університету з м. Рига Вента КОЦЕРЕ.

Пленарне засідання відкрила директорка бібліотеки Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України Олена ПРОЦІВ. У своїй доповіді вона зазначила: «Жорстока війна, розв'язана російським агресором, зачепила усі без винятку сфери суспільного життя і торкнулася кожного громадянина України. Сьогодні Україна воює і на полі бою і в тилу. І поряд з військовими, які героїчно боронять нашу країну від агресора, вою-

ють дипломати, медики, працівники комунальних служб, банківських установ, ІТ-сфери, вчителі, юристи, волонтери, бібліотекарі... Цей перелік невичерпний, адже кожен українець робить посильний внесок у наближення Перемоги».

Тема війни червоною ниткою пронизувала всі доповіді. Емоційною була промова директорки бібліотеки Полтавського державного медичного університету Ольги БОРОВИК «Місія університетської книгозбірні у формуванні ціннісних

Закінчення на 17-ій стор.

Довгоочікувана подія...

Закінчення, початок на 16-ій стор.

орієнтирів своїх користувачів під час російської військової агресії», де вона наголосила: «2022 рік – найдраматичніший рік в історії незалежної України, який для багатьох українців став початком періоду переоцінки цінностей та формування нових світоглядних орієнтацій».

На конференції учасники обмінювались своїм досвідом роботи та обговорили широке коло питань:

- Діяльність бібліотек закладів вищої освіти в умовах воєнного стану.
- Результати трансформації обласних наукових медичних бібліотек у відділи медичної літератури обласних наукових універсальних бібліотек.
- Маркетингові дослідження інформаційно-бібліотечних послуг.
- Науково-методична й видавнича діяльність українських бібліотек.
- Волонтерська діяльність бібліотек всіх рівнів.
- Формування патріотичного світогляду і ціннісних орієнтирів майбутніх лікарів під час російської військової агресії.

– Нові можливості для створення бібліотечного контенту.

– Історичні дослідження життя і діяльності видатних особистостей в галузі медицини й бібліотечної справи.

Серед доповідачів були не тільки представники мережі медичних бібліотек України, але й бібліотек інших систем і відомств. Зокрема, участь взяли фахівці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського; Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого; Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України; Науково-технічної бібліотеки імені Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; приватного вищого навчального закладу «Харківський міжнародний медичний університет»; Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки та багатьох інших.

Постійною учасницею щорічних науково-практичних конференцій, організованих Національною науковою медичною бібліотекою України є доцентка кафедри організації медичного забезпечення Збройних Сил України Української військово-медичної академії Ірина ПАСЬКО. Вона представила цікаву доповідь-презентацію «Початок співпраці Національної наукової медичної бібліотеки України і Медичної бібліотеки Королівського коледжу лікарів Единбургу (Royal College of Physicians of Edinburgh): перші кроки у розвитку партнерства із бібліотечними фахівцями Великої Британії».

Власним досвідом роботи бібліотек Британії поділилася директорка Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету Ірина КИРИЧОК. Їй вдалося особисто побувати там і поділитися унікальними світлинами, зробленими нею власноруч в бібліотеці Оксфорда та інших бібліотеках.

Окремим блоком було представлено доповіді фахівців обласних наукових медичних бібліотек. Людмила ВАСЮХА, очільниця КЗ «Рівненська ОНМБ» Рівненської обласної ради, ознайомила з досвідом роботи медиків Поліського

краю у контексті збереження фондів своєї бібліотеки і бібліотек, реорганізованих у відділи медичної літератури при обласних універсальних наукових бібліотеках. Директор Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки, заслужений діяч мистецтв України Валерій БАЧИНСЬКИЙ представив доповідь «Відділ медичної літератури – важлива складова Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки»; завідувачка відділу медичних наук Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки імені Валентина Отамановського Юлія ВІНОГРАДСЬКА у своїй промові окреслила нові виклики й можливості роботи її відділу.

Наукову роботу бібліотек було представлено доповідями:

– «Відкриті освітні ресурси як відступниці директорки Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету Тетяни ПАВЛЕНКО;

– «Професійна компетентність бібліотекарів в управлінні дослідницькими даними конфіденційного характеру» заступниці директорки Науково-технічної бібліотеки імені Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» Світлани ПЕТРУНОВСЬКОЇ;

– «Науково-методична діяльність українських бібліотек у науковому дискурсі міжвоєнного періоду» завідувачки відділу наукових видань Інституту бібліотекознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, кандидатки історичних наук Оксани КЛИМЕНКО та завідувачки відділу науково-методичної роботи Інституту бібліотекознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, кандидатки наук із соціальних комунікацій Олени СОКУР;

– «Перспективи розвитку програмного забезпечення українських бібліотек» заступника генерального директора з питань ІТ Юрія ШКОДИ;

– «AI-аватари: нові можливості для створення бібліотечного контенту» завідувачки бібліотеки приватного вищого навчального закладу «Харківський міжнародний медичний університет» Наталії ЧЕРНИШЕНКО.

Свої напрацювання в галузі біографістики й видавничої сфери представили:

– директорка Наукової бібліотеки Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова Неліна КРАВЧУК разом зі своєю заступницею Майєю МЕЛЬНИК ознайомили з видавничою діяльністю своєї бібліотеки у доповіді «Видавнича діяльність бібліотеки як документальна пам'ять університету»;

– директорка Наукової бібліотеки Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатка історичних наук, старша дослідниця, заслужена працівниця культури України Марта НАДРАГА виголосила

довідь «Лікарська комісія Наукового товариства імені Шевченка (1898–2023) крізь призму біографістики»;

– головний бібліограф відділу наукової бібліографії Національної наукової медичної бібліотеки України Лариса САМЧУК презентувала новий науковий доробок нашої бібліотеки – бібліографічний покажчик «Словники та енциклопедії з медицини і суміжних галузей знань у фонді Національної наукової медичної бібліотеки України», який є одним із важливих джерел інформаційного пошуку з проблем медичної термінології.

Цікавими були доповіді очільників бібліотек-ювілярів 2024 року:

– директорка бібліотеки Полтавського державного медичного університету Ольга БОРОВИК виступила з доповіддю: «Бібліотечний вимір: на шляху до професійних успіхів. до 90-річчя книгозбірні Полтавського державного медичного університету», яку підготувала спільно з бібліотекаркою I-ї категорії Світланою КАЛАЙДОЮ;

– директорка бібліотеки Буковинського державного медичного університету Ганна КІСЕЛИЦЯ представила доповідь «Бібліотека БДМУ – 80 років з дня заснування. Історія та становлення», написану спільно з заступницею директорки Оленою ГІМЧИНСЬКОЮ.

На конференції обговорювали питання корпоративної співпраці, яку висвітлили у своїй спільній доповіді «Проект корпоративної каталогізації медичних бібліотек України в умовах воєнного стану (з досвіду Національної наукової медичної бібліотеки України)» головна бібліотекарка відділу науково-інформаційної роботи Національної наукової медичної бібліотеки України Євгенія КОЦЮРА і завідувачка цього відділу Алла ПАНФІЛОВА.

Про кроссекторальну співпрацю бібліотек у сфері громадського здоров'я був виступ координаторки проєктів благодійного фонду «Бібліотечна країна» Ірини ВАРЛАМОВОЇ.

Без справжніх подвижників бібліотечної справи не існувала б така потужна мережа медичних бібліотек України, досвід якої свого часу переймав увесь світ. Ґрунтовну статтю про свої попередників «Директори Національної наукової медичної бібліотеки України: їхній внесок у зародження та розбудову інституції» підготувала в. о. генерального директора Національної наукової медичної бібліотеки України, заслужений працівник культури України Тетяна ОСТАПЕНКО. Екскурс в минуле обласних медичних бібліотек України в публікації «Відданість професії» зробила завідувачка відділу науково-методичної роботи Національної наукової медичної бібліотеки України Світлана НАУМЕНКО.

Чи не найважливішим сьогодні є збереження ментального здоров'я громадян. Цю тему було розкрито в промові «Особливості резилентності бібліотекарів під час війни» старшої наукової співробітниці лабораторії методології і теорії психології Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України, кандидатки психологічних наук Світлани ЛУКОМСЬКОЇ. Вона зазначила: «Емоційне благополуччя професіонала дуже важливо для усіх професій системи «людина-людина», а психічний стан бібліотекарів є однією із найважливіших умов його праці та суттєво впливає на стан клієнтів». Після виступу пані Світлана провела ретрит для психологічного розвантаження.

Про формування патріотичного світогляду майбутніх лікарів в роки війни була презентація головної бібліотекарки відділу науково-методичної роботи Національної наукової медичної бібліотеки України Олени КІРІШЕВОЇ, де закликком звучать слова: «Ми живемо й працюємо під час війни. Цей час є періодом, коли національна свідомість і патріотичне виховання формують нас як особистостей, які понад усе цінують життя, незалежність, право жити на рідній землі і відкрито відстоювати свої погляди, говорити рідною мовою, навчатися й працювати у своїй країні, бути корисними тут, де ми є».

Завершив конференцію виступ директорки бібліотеки Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського Олени ПРОЦІВ на тему: «Громадська та наукова діяльність Івана Горбачевського, дійсного члена Наукового товариства імені Шевченка», чие ім'я носить Тернопільський національний медичний університет.

Тетяна ОСТАПЕНКО вручила Почесну відзнаку Національної наукової медичної бібліотеки України Олені ПРОЦІВ і колективу очолюваної нею бібліотеки та зробила пам'ятний подарунок – сову на книгах, що символізує мудрість, закладену у книгах.

Надзвичайно цікавими є підготовлені статті про видатних лікарів, науковців-медиків, чие життя чи професійна діяльність пов'язані з Україною. Але, на жаль, не всі заявлені доповіді встигли прослухати упродовж двох днів, проте їх надруковано у збірці матеріалів конференції, яку отримали доповідачі на конференції. Електронний варіант збірки розміщено у цифровому архіві Національної наукової медичної бібліотеки України за посиланням: <https://emed.library.gov.ua/vydannia-nnmbu/medychni-biblioteki-ukrainy-dosiahnennia-mozhlyvosti-perspektyvy-2>.

Загалом участь у роботі форуму взяли близько 70 осіб з багатьох областей України, усі вони отримали «Сертифікат учасника конференції». За результатами конференції було прийнято Резолюцію про підсумки проведеної роботи з рекомендаціями учасників.

Всі учасники щиро вдячні колективу бібліотеки й адміністрації Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України за високий рівень організації проведення Міжнародної науково-практичної конференції, теплий прийом і гостинність.

Окрема вдячність ректору Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, члену-кореспонденту НАМН України, заслуженому діячу науки і техніки України, доктору медичних наук, професору Михайлу КОРДІ за подарунок учасникам конференції – поїздки до Марійського духовного центру Зарванця, де учасники конференції мали змогу бути присутніми на молебні і віддати шану нашим славним захисникам України!

Тернопільщина залишила приємні й теплі спогади від живого спілкування, щедрості тернополян, краси природи і чистого повітря навкруги.

Як точно висловився відомий німецький письменник Еріх Марія Ремарк: «Не важливо, як часто ви бачитеся, – важливо, що ці зустрічі означають для вас».

Головна бібліотекарка відділу науково-методичної роботи ННМБУ
Олена Кірішева